

10КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра практичної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦКУРС СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»

напрямок підготовки 6.030103 «Практична психологія»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма спецкурсу соціально-психологічного циклу «Діагностика розвитку дітей раннього та дошкільного віку» для студентів напряму підготовки «Практична психологія».

Розробник: Дятленко Наталія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології.

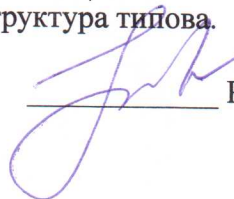
Протокол від “10” січня 2018 року, № 1

Завідувач кафедри практичної психології

 (О.М. Лозова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

 Р.О. Павлюк

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма спецкурсу соціально-психологічного циклу «Діагностика розвитку дітей раннього та дошкільного віку» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою практичної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань та вмінь, якими має оволодіти студент, відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни; містить необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Змістом програми охоплено питання психологічних особливостей та діагностики розвитку дітей на різних етапах раннього онтогенезу. Програма курсу орієнтована на теоретичну і практичну підготовку до одного з основних видів професійної діяльності психолога – психолого-педагогічного супроводу дошкільної освіти. Аналізуються фактори, що впливають на психічне та психологічне здоров'я, зокрема, спілкування з дорослими, правильно організоване освітнє середовище, власна діяльність дитини. Розглядаються питання відхилень у психічному розвитку, труднощів в поведінці; акцент робиться на діагностиці як необхідній умові вироблення стратегії психічного розвитку дитини.

Мета спецкурсу соціально-психологічного циклу полягає у розширенні спектру знань студентів про особливості психічного розвитку дітей раннього і дошкільного віку та оснащення практичними навичками діагностичної роботи.

Завдання:

- розкрити найбільш загальні закономірності психічного розвитку; показати, що при всій важливості біологічних передумов формування психічних якостей особистості необхідно розглядати насамперед як наслідок умов життя і виховання
- висвітлити особливості психічного розвитку дитини, згідно вікових критеріїв (соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення, криза); показати основні протиріччя та рушійні сили, що забезпечують розвиток психіки на кожному віковому періоді;
- оснастити студентів практичними вміннями діагностики та підтримки психічного розвитку дошкільників.
- забезпечити реалізацію особистісного підходу у процесі викладання дисципліни, продемонструвати на практиці переваги індивідуального підходу до кожного студента.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у 3 блоках.

1. Теоретичний – основні терміни та поняття.
2. Практичний – уміння та навички різних видів психологічного супроводу дітей від народження до семи років.
3. Самостійна робота – робота з першоджерелами; виконання творчих завдань

Освітнє та професійне значення викладання курсу полягає у формуванні професійної компетентності студентів в царині дитячої практичної психології

Після опанування курсом бакалавр має

знати: предмет дисципліни та його значення для підготовки майбутнього психолога, основні напрямки психічного розвитку дитини та його індивідуальні варіанти; особливості соціальної ситуації розвитку, провідної діяльності та новоутворень; основні закономірності розвитку психічних функцій і особистості дитини; специфіку спілкування дітей з дорослими та однолітками; актуальні психологічні проблеми розвитку дітей раннього і дошкільного віку, їх причини та способи корекції, орієнтуватися в пакеті розвивальних та корекційних підходів.

уміти: застосовувати діагностичні програми для дітей, аналізувати педагогічні ситуації з позицій вікових та індивідуальних особливостей дитини; користуватися отриманими знаннями при вивченні суміжних психологічних дисциплін.

Основними формами роботи в процесі вивчення дисципліни є лекції, семінари, консультації, самостійна робота.

На лекційних заняттях студенти отримують систематизовану інформацію зі спецкурсу; на семінарських – обговорюють та апробують діагностичні методики.

Метою самостійної роботи студентів у навчальному процесі є опрацювання та закріплення психологічних знань, здійснення підготовки до семінарських занять, вправлення у застосуванні діагностичного інструментарію, розвиток умінь самопізнання та саморозвитку.

Перевірка якості засвоєння навчального матеріалу забезпечується такими формами контролю, як поточний контроль, модульний контроль та підсумковий (залік).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 6 год. індивідуальні консультації; 6 год. – модульний контроль, 60 год. – самостійна робота; вивчення дисципліни завершується заліком.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3 <i>кредити</i>	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	нормативна	
Модулів – 3	Напрямок підготовки: 6.030103 «Практична психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів - 3		4	
		семестр	
Загальна кількість годин – 108		8	
		лекції	
		22 год.	
		Практичні /семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Модульний контроль	
		6 год.	
		Вид контролю	
		Залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>Перший (бакалаврський)</u>		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	К-ість годин					
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Самост. робота	Підсумк. контроль
МОДУЛЬ I.							
Вступ до психологічного спецкурсу							
1.	Предмет, значення та завдання психологічного спецкурсу	5	2	2		3	
2.	Закономірності психічного розвитку дітей раннього та дошкільного віку	11	6	2	4	5	
3.	Психодіагностика як напрям професійної діяльності практичного психолога в умовах дошкільного закладу	8	4	2	2	4	
	Підсумковий контроль	2					2
Разом		26	12	6	6	12	2
МОДУЛЬ II.							
Психолого-педагогічна діагностика психічного розвитку дітей раннього віку							
4.	Особливості психічного розвитку дітей раннього віку	14	4	2	2	10	
5.	Діагностика психічного розвитку перед дошкільників	20	8	4	4	12	
	Підсумковий контроль	2					2
Разом		36	12	6	6	22	2
МОДУЛЬ III.							
Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей дошкільного віку							
6.	Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження	16	8	4	4	8	
7.	Особистісний розвиток дошкільників та способи його дослідження	16	6	4	2	10	
8.	Готовність дітей до шкільного навчання та способи її діагностики	12	4	2	2	8	
	Підсумковий контроль	2					2
Разом		46	16	10	8	26	2
	Усього	108	42	22	20	60	6

МОДУЛЬ І. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЧНОГО СПЕЦКУРСУ

Лекція 1. Предмет, значення та завдання психологічного спецпрактикуму (2 год.)

Визначення предмету психологічного спецпрактикуму, його зв'язок з іншими науками та дисциплінами. Мета та основні задачі дисципліни. Особливості діагностичної роботи та проблема вибору методу дослідження. Проблеми психодіагностики на сучасному етапі. Цінність дошкільного дитинства. Поняття про психічне та психологічне здоров'я. Роль практичного психолога в дотриманні психолого-педагогічних умов, сприятливих для психічного та особистісного розвитку дитини.

Основні поняття теми: дитяча психологія, дитячий психолог, розвиток, дозрівання, дитинство, психічний розвиток, особистісний розвиток, психічне здоров'я, психологічне здоров'я, психолого-педагогічні умови.

Лекція 2. Закономірності психічного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (2 год.)

Поняття «психічний розвиток», «формування», «дозрівання», «становлення». Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку. Теорії розвитку. Поняття норми і патології. Поняття дизонтогенезу. Характеристика труднощів у розвитку дитини: порушення поведінки, агресивність, запальність, пасивність, гіперактивність. Відставання в психічному розвитку. Фактори, що впливають на психічний розвиток. Роль дорослого в психічному розвитку дитини. Моделі взаємодії дорослого з дитиною як чинник психічного розвитку.

Основні поняття теми: психічний розвиток, формування, дозрівання, становлення, дизонтогенез, показники розвитку, відхилення в розвитку, труднощі в розвитку, індивідуальні особливості.

Семінарське заняття 1-2. Закономірності психічного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (4 год.)

Лекція 3. Психодіагностика як напрям професійної діяльності практичного психолога в умовах дошкільного закладу (2 години)

Системний підхід у роботі дитячого психолога. Завдання діагностичної роботи в дошкільному закладі. Науково-дослідницька і науково-практична діагностика: спільне та відмінне. Принципи психолого-педагогічної діагностики дітей. Єдність діагностики та розвитку. Етапи здійснення діагностико-розвивальної та діагностико-корекційної роботи: вивчення практичного запиту, формулювання психологічної проблеми, висунення гіпотез, вибір та застосування методу, формулювання психологічного діагнозу, розробка практичних рекомендацій. Умови проведення психологічного обстеження дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: системний підхід, діагностика, інтерпретація показників, психологічне обстеження, психопрофілактика.

Семінарське заняття 3. Діагностично-розвивальна робота практичного психолога в умовах дошкільного закладу (2 год.)

МОДУЛЬ II.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ

Лекція 4. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку (2 год.).

Специфіка соціальної ситуації розвитку дитини раннього віку. Характеристика розвитку предметно-маніпулятивної діяльності як провідної в ранньому віці. Зародження нових видів діяльності та їх розвиток (гра, малювання, конструювання). Головні лінії психічного розвитку та новоутворення раннього дитинства. Криза 3х років та способи її пом'якшення. Особливості депривації дітей раннього віку; зміст діагностично-розвивальної роботи.

Основні поняття теми: соціальна ситуація розвитку, вікова криза, новоутворення, депривація, провідна діяльність.

Семінарське заняття 4. Особливості психічного розвитку дітей від раннього віку (2 год.).

Лекція 5-6. Діагностика психічного розвитку переддошкільників (4 години)

Загальні положення та умови організації процесу вивчення психічного розвитку дітей раннього віку. Оцінювання психічного розвитку дитини від 1 року до 3 років. Методика визначення типу темпераменту. Методи психодіагностики у ранньому віці (стандартизоване спостереження, експертне оцінювання, інтерв'ю, анкетування). Проблеми виявлення відхилень у розвитку дитини раннього віку.

Класичні методи вивчення психічного розвитку дітей (Автори: Пантюхіна Г. В., Печора К. Л.)

Діагностика розвитку спілкування, мовлення, предметної діяльності та гри (Смирнова Е. О., Галигузова Л. Н., Ермолова Т. В., Мещерякова С. Ю.)

Діагностика можливої адаптації дитини до умов дошкільного закладу.

М-СНАТ - скринінгове обстеження на порушення аутистичного спектру у дітей у віці від 16 до 30 місяців.

Основні поняття теми: нервово-психічний розвиток, період немовляти, діти раннього віку, образ-Я немовляти, пізнавальна діяльність, оцінювання, методики.

Семінарське заняття 5-6. Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку (4 год.)

МОДУЛЬ III.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 7-8. Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження (4 год.)

Розвиток орієнтування у властивостях предметів. Засвоєння сенсорних еталонів та способи їх застосування; формування дій сприймання та засвоєння сенсорних еталонів. Формування стійкості уваги. Особливості пам'яті дошкільників. Виникнення мнемічних дій. Уява та її залежність від досвіду. Особливості розвитку мислення дошкільників. Ускладнення і розширення кола мислительних задач в дошкільному дитинстві. Проблема формування розумових дій і понять у процесі цілеспрямованого навчання.

Методики діагностики пізнавальної сфери дітей: (Субтест 2. «Небулиці»); Включення в ряд (методика А. А. Венгера); «Чого не вистачає на малюнках? (За Немовим Р.С.); Тест прогресивних матриць Равена (інтелектуальний розвиток (5-9 років); Тест «Знайди сім'ю; «Намалюй малюнок» (Тест Торенса); Методика «Домальовування фігур (автор О.М. Дьяченко); Методика вивчення концентрації та стійкості уваги (модифікація методу П'єрона-Рузера).

Основні поняття теми: сенсорика, засвоєння сенсорних еталонів, формування стійкості уваги, мнемічні дії, розумові дії дошкільників, діагностика пізнавальної сфери.

Семінарське заняття 7. Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження (2 год.)

Лекція 9-10. Особистісний розвиток дошкільників та способи його діагностики (4 год.)

Характеристика наукових теорій щодо розвитку особистості в дитинстві. Прояви особистості: активність, прагнення до самостійності, розвиток самосвідомості, мотиви поведінки. Роль соціального оточення у формуванні відносно постійних проявів особистості. Спілкування як чинник розвитку особистості. Вплив дорослого на розвиток особистості дошкільника. Вплив сімейного мікросередовища на розвиток особистості. Вплив дошкільного закладу на особистісний розвиток дитини. Дитина в групі ровесників. Діяльність і розвиток особистості. Депривація психічного розвитку та способи її визначення.

Діагностика самоставлення (А.М. Прихожан і З. Васіляускайте); діагностика взаємин («Два будиночки»); методика вивчення самооцінки (Методика «Драбинка», автор Щур); Казка-тест Луїзи Дюсс «Поганий сон»; Дитячий апперцептивний тест (Children's Apperception Test – CAT), розроблений Леопольдом і Сонею Беллак.

Основні поняття теми: особистість дошкільника, роль соціального середовища, сімейне виховання, роль дошкільного закладу, діагностика особистісного розвитку.

Семінарське заняття 9. Особливості особистісного розвитку дітей та способи його діагностики (2 год.)

Лекція 11. Готовність до шкільного навчання та способи її діагностики (2 год.)

Вимоги до дітей, що вступають до школи. Зміст готовності до шкільного навчання. Види психологічної готовності дитини до школи: особистісна, інтелектуальна, соціально-психологічна, мотиваційно-вольова. Сутність діагностики готовності до школи. Комплексні діагностичні методики готовності дітей до навчання в школі. Напрямки формування психологічної готовності дитини до навчання в школі.

Методики на визначення рівня готовності до школи: Філіппінський тест; Тест Керна-Йірасика; Опитувальник орієнтовного тесту шкільної зрілості Керна-Йірасика; Будиночок Гуткіної Н.І.; Діагностика мотиваційної готовності до школи (за Т.Д. Марцинковською); Методика “Бесіда про школу” (Т.А. Нежнова); Тест короткочасної пам’яті та умовиводів.

Основні поняття теми: психологічна готовність до школи, начуваність, мотивація до навчання, соціальна компетентність, труднощі у навчанні, діагностика готовності до шкільного навчання.

Семінарське заняття 10. Готовність до шкільного навчання та способи її діагностики (2 год.).

IV. Навчально-методична карта спецкурсу соціально-психологічного циклу «Діагностика розвитку дітей раннього та дошкільного віку»
Разом: 108 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 60 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Модуль І			Модуль ІІ		Модуль ІІІ		
Назви модулів	Вступ до спецкурсу			Психолого-педагогічна діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя		Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей дошкільного віку		
Лекції	1.	2.	3.	4.	5-6.	7-8.	9-10.	11.
Теми лекцій	Предмет, значення та завдання психологічного спецкурсу (1 б.)	Закономір. психічного розвитку дітей перших семи років життя (1б.)	Психодіагностика як напрям професійної діяльності психолога в умовах дошкільного закладу (1 б.)	Особливості психічного розвитку дітей раннього віку (1 б.)	Діагностика психічного розвитку переддошкільників (2 б.)	Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження (2 б.)	Особистісний розвиток дошкільників та способи його дослідження (2б.)	Готовність дітей до шкільного навчання та способи її діагностики (1 б.)
Семінари		1-2.	3.	4	5-6	7-8	9.	10.
Теми семінарських занять		Закономір. психічного розвитку дітей від народження до семи років	Діагностично-розвивальна робота практичного психолога в умовах дошкільного закладу	Особливості психічного розвитку дітей раннього віку	Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку	Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження	Особливості особистісного розвитку та способи його дослідження	Готовність дітей до шкільного навчання та способи її діагностики
Самостійна робота	5 балів	20+2 балів 10 балів	10+1 балів 5 балів	10+1 балів 5 балів	20+2 балів 10 балів	20+2 балів 10 балів	20+2 балів 10 балів	10+1 балів 5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота І 25 балів			Модульна контрольна робота ІІ 25 балів		Модульна контрольна робота ІІІ 25 балів		
Кількість балів за модуль	81			76		110		
Усього	267: 100= 2.6. Коефіцієнт = 2,6							

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЧНОГО СПЕЦКУРСУ

Семінар 1-2. Закономірності психічного розвитку дітей перших семи років життя (4 год.)

План заняття

1. Розвиток, формування, дозрівання, становлення: сутність понять, спільне, відмінне – огляд теорій розвитку людини (студент теорію на вибір).
2. Поняття про норму і відхилення. Основні типи порушень психічного розвитку (недорозвиток, затримка психічного розвитку, пошкоджений розвиток, спотворений, дисгармонійний розвиток) та особливості їхнього врахування психологом.
3. Труднощі у розвитку дитини (порушення поведінки, агресивність, запальність, демонстративність, вербалізм, пасивність («відмова від діяльності»), гіперактивність): стратегії поведінки практичного психолога щодо пом'якшення проявів.
4. Презентація книги, що присвячена дошкільному дитинству (книга на вибір студента)

Семінар 3. Діагностично-розвивальна робота практичного психолога в умовах дошкільного закладу (2 год.)

План заняття

1. Цілі психодіагностичної роботи практичного психолога в дошкільному навчальному закладі; особливості організації та проведення.
2. Зміст і методи психолого-педагогічної діагностики в роботі з дітьми. Вимоги до застосування тестів у діагностиці психічного розвитку дошкільників.
3. Роль і місце спостереження в організації вивчення дитини в дошкільному закладі. Вимоги до його організації та проведення.
4. Складання заключення про результати вивчення дитини: вимоги до змісту та форми подання.
5. Практичне завдання (робота в парах). Презентувати один із методів психодіагностики (дошкільний вік), що на погляд студентів, відповідає критеріям: валідності, чіткості, акцентованості, економності.

МОДУЛЬ II. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Семінар 4. Особливості психічного розвитку дітей від року до трьох (2 год.)

План заняття

1. Специфіка соціальної ситуації розвитку дитини раннього віку: динаміка протягом віку. Яку підтримку має здійснювати практичний психолог?

2. Особливості предметної діяльності дітей раннього віку: співвідносні та знарядійні дії.
3. Особливості особистісного розвитку перед дошкільників.
4. Кризи та новоутворення раннього віку.
5. Практичне завдання. Представити презентацію: «Ранній вік – найважливіше» (5 слайдів, куди вкласти матеріал про найважливіші показники психічного розвитку дитини раннього віку)

Семінар 5-6. Діагностика психічного розвитку дітей раннього віку (4 год.)

План заняття

1. Загальна характеристика змісту, методів та методик психодіагностики в ранньому віці.
2. Практичне завдання (робота в парах). Підібрати необхідний матеріал та продемонструвати в умовах аудиторії застосування діагностичних методик, спрямованих на вивчення психічного розвитку дітей раннього віку (на основі показників нервово-психічного розвитку дітей раннього віку (Авт. Аксаріна, Пантюхіна) – 5 діагностичних вправ

МОДУЛЬ III.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Семінар 7, 8. Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження (4 год.)

План заняття

1. Розвиток пізнавальних психічних процесів у дітей дошкільного віку та психолого-педагогічні підходи до їхньої діагностики.
2. Практичне завдання (робота в парах). Розробити необхідний матеріал та продемонструвати діагностичні методики вивчення пізнавальної сфери дошкільників (Пам'ять: піктограми Лурії; Мислення: матриці Равена, Тест Векслера, кубики Кооса; Увага: Тест Тулуз-П'єрона, Коректурна проба Б. Бурдона; «Уява і творчі здібності: Малюнковий тест Вартегга, Незвичне використання (Аверіна І.С.), Тест творчого мислення П. Торренса. Тест «Кола»; Сприймання: «Чого не вистачає на цих малюнках?» (Немов Р.С.)

Семінар 9. Особливості особистісного розвитку дітей та способи його діагностики (2 год.)

План заняття

1. Характеристика особистісного розвитку дошкільників (мотиви, Я-концепція, самооцінка, рівень домагань, прагнення до самостійної, моральний розвиток) та загальні підходи до організації психодіагностики.
2. Практичне завдання (робота в парах). Обрати і представити один із методів психодіагностики (особистісний варіант Айзенка (дитячий варіант); вивчення емоційно-ціннісного ставлення до себе (автори методики: А.М. Прихожан і З. Васіляускайте); Тест «Неіснуюча тварина»; діагностика взаємин («Два

будиночки»); вивчення самооцінки (Методика «Драбинка», автор Щур); казкатест Луїзи Дюсс «Поганий сон»; дитячий апперцептивний тест (Children's Apperception Test – CAT), розроблений Леопольдом і Сонею Беллак; проєктивна методика «Малюнок сім'ї», проєктивна методика «Неіснуюча тварина».

Семінар 10. Готовність до шкільного навчання та способи її діагностики (2 год.)

План заняття

1. Поняття психологічної готовності до навчання в школі та загальні підходи до її діагностики у дітей старшого дошкільного віку
2. Критерії та чинники не готовності дитини до шкільного навчання.
3. Методики на визначення рівня готовності до школи
 - 1) Філіппінський тест
 - 2) Тест Керна-Йірасика
 - 3) Опитувальник орієнтовного тесту шкільної зрілості Керна-Йірасика
 - 4) Будиночок Гуткіної Н.І.
 - 5) Діагностика мотиваційної готовності до школи (за Т.Д. Марцинковською)
 - 6) Методика «Бесіда про школу» (Т.А. Нежнова)
 - 7) Тест короткочасної пам'яті та умовиводів

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ І.

ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЧНОГО СПЕЦКУРСУ

Тема 1. Предмет, значення та завдання психологічного спецкурсу (3 год.)

Завдання:

Підготувати коментар (у формі тексту) про зміст книги відомих вітчизняних та зарубіжних психологів(на вибір), присвячену дослідженню дошкільного дитинства з точки зору оригінальності ідей, інноваційності, важливості для майбутньої професійної діяльності, наприклад, Субботский Е. В. Ребенок открывает мир; Кононко О.Л. Чтобы личность достоялась; Раншбург Й., Поппер П. Секреты личности; Брукс Р., Голдштейн С. Как воспитать дисциплинированного ребенка та ін. .

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису (на вибір)- від 2х стор.

Критерії оцінювання: змістовність, самостійність суджень, структурованість.

Тема 2. Закономірності психічного розвитку дітей перших семи років життя (3 год.)

Завдання:

Підготувати тези «Дошкільники «групи ризику» за матеріалами посібника «Практическая психология образования», за ред. І.В. Дубровиної, С.150-164.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 3. Психодіагностика як напрям професійної діяльності практичного психолога в умовах дошкільного закладу (4 години)

Завдання:

Підготувати есе на тему: «Я – психолог в дошкільному закладі».

Форма подання: обсяг від 2х сторінок у вигляді вільного опису, можуть використовуватись таблиці та схеми.

Критерії оцінювання: змістовність, аргументованість, структурованість.

МОДУЛЬ II.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ПЕРШИХ ТРЬОХ РОКІВ ЖИТТЯ

Тема 4. Особливості психічного розвитку дітей від народження до трьох років (10 годин).

Завдання:

1. Проаналізувати вплив сенсорної та психологічної депривації на розвиток дитини раннього віку. Обґрунтувати думку, вказати використані джерела (ресурси).

Форма подання: у вигляді тексту, таблиці. Обсяг від 2х стор.

Критерії оцінювання: змістовність, аргументованість, логічність.

Тема 5. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя (10 години)

Завдання:

1. Підготуйте папку з методиками психолого-педагогічної діагностики дитини раннього віку та відповідний стимульний матеріал (предмети, іграшки тощо).

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

МОДУЛЬ II.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ПЕРШИХ ТРЬОХ РОКІВ ЖИТТЯ

Тема 4. Особливості психічного розвитку дітей від народження до трьох років (10 годин).

Завдання:

1. Проаналізувати вплив сенсорної та психологічної деривації на розвиток дитини раннього віку. Обґрунтувати думку, вказати використані джерела (ресурси).
2. Узагальнити, підібрати нормативні критерії психічного розвитку дитини 2 років відповідно структурі психічних явищ та практичних навичок. Вказати використані джерела (ресурси).

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість

Тема 5. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя (10 години)

Завдання:

1. Складіть перелік методик діагностики дитини раннього віку

	Назва методики (автор)	Спрямованість методики	Вік (для якого віку призначена)	Метод дослідження	Джерело (література)

2. Підготуйте папку з методиками психолого-педагогічної діагностики дитини раннього віку та відповідний стимульний матеріал (предмети, іграшки тощо).

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

МОДУЛЬ III.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 6. Особливості пізнавальної сфери дошкільників та способи її дослідження (8 годин)

Завдання:

1. Складіть перелік методик діагностики дитини дошкільного віку

	Назва методики (автор)	Спрямованість методики	Вік (для якого віку призначена)	Метод дослідження	Джерело (література)
Діагностика сприйняття					
Діагностика уваги					

Діагностика пам'яті					
Діагностика мислення					
Діагностика мовлення					
Діагностика творчості					

Критерії оцінювання: змістовність, повнота, самостійність

Тема 7. Особливості особистісного розвитку дітей та способи його діагностики (8 годин)

Завдання:

1. Складіть перелік методик діагностики особистості дитини дошкільного віку

	Назва методики (автор)	Спрямованість методики	Вік (для якого віку призначена)	Метод дослідження	Джерело (література)

Критерії оцінювання: змістовність, повнота, самостійність

Тема 8. Готовність до шкільного навчання та способи її діагностики (8 годин)

Завдання:

1. Створити каталог методик для використання оцінювання компонентів готовності до школи.

	Назва методики (автор)	Спрямованість методики	Вік (для якого віку призначена)	Метод дослідження	Джерело (література)
Пізнавальна готовність					
Особистісна готовність					
Поведінкова готовність					

Критерії оцінювання: змістовність, повнота, самостійність

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;

- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни спецкурсу соціально-психологічного циклу «Діагностично-розвивальна робота з дітьми раннього та дошкільного віку» оцінюються за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного (модульного) контролю**

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	11
2.	Робота на семінарському занятті	121
3.	Самостійна робота	60
4.	Модульний контроль	75
	Коефіцієнт = 2,6	267:100
	Підсумковий рейтинговий бал	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентом застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: письмове опитування; конспект, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в шкалу за системою ЄКТС здійснюється за наступною схемою, що подана у табл. 8.2.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з. можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 35 балів	Незадовільно з обов’язковим повторними вивчення курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

Словесні: пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Авер'янов В.П., Козленко А.М., Лисянська Т.М. Діагностика готовності дітей до школи [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / В.П.Авер'янов, А.М.Козленко, Т.М.Лисянська, 2012.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424с.
3. Коломинский Я.Л., Панько Е.А. Психическое развитие детей в норме и патологии. Питер, 2004. – 482 с.
4. Психология детства. Практикум. Тесты, методики для психологов, педагогов, родителей / Под ред. А.А.Реана – СПб: «прим-ЕВРО-ЗНАК», 2010. – 244 с.
5. Таран О.П. Психологічна готовність дитини до школи / Оксана Таран. – К. : Шк. світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»)

Додаткова література

- 1 Романович О.А., Кольцова Е.П.. Диагностика психофизических процессов и речевого развития детей 3–4 лет. – М.: Владос, 2013. – 96 с.
- 2 Психолого-педагогическая диагностика развития детей раннего и дошкольного возраста: метод пособие / под ред. Е. А. Стеблевой. – М. : Просвещение, 2011. – 189 с.
- 3 Сиротюк А.Л. Закономерности психического развития ребенка от рождения до 9 лет. – М.: Директ Медия, 2014. – 222 с.
- 4 Експрес-діагностика в ДНЗ. Комплект матеріалів для практичних психологів./ [Уклад. О.Дєдов] – Хотин, 2014. – 41 с.+ Додатки: діагностичні матеріали. – 31 с. – Інтернет-ресурс (за назвою).
- 5 Семаго, Н. Я. Проблемные дети : Основы диагностической и коррекционной работы психолога / Н. Я. Семаго, М. М. Семаго. – М.: : Аркти, 2010. – 225 с.